

Дружиніна Вікторія Валеріївна
*доктор економічних наук, професор кафедри
бізнес адміністрування, маркетингу і туризму;*

Маланчук Злата Станіславівна
здобувачка вищої освіти рівня «Бакалавр»;

Прояєв Ян Ігорович
*здобувач вищої освіти рівня «Бакалавр»,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-296-1-13>

ІНОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним із ключових факторів, що визначають конкурентоспроможність територій, є іновації. Однак у туризмі вони проявляються рідше, ніж в інших секторах економіки. В основному це пов'язано зі специфікою туризму, зокрема фрагментованістю туристичної пропозиції, сезонністю та домінуванням малого та середнього бізнесу. Особливо трудно говорити про іновації і їх вплив на розвиток туризму в безпечних неокупованих областях країни в період воєнних дій. Актуальність даного дослідження обумовлюється важливістю проблематики вивчення туристичного ринку і його конкурентоспроможності в умовах іноваційного розвитку туристичних підприємств.

Питання управління та створення іновацій у сфері туризму під час воєнного стану досліджені у роботах багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, Барвінок Н. В. дослідила вплив глобальних безпекових факторів на розвиток міжнародного туризму в Україні та розглянула перспективи розвитку воєнного туризму на території України після закінчення російсько-української війни. Такі науковці, як Сидорак Л. А., Кириченко С., Малярчук Н. М., Зарубіна А. К., Сіра Е. Д. також дослідили дану тему у своїх працях.

Можемо помітити, що в'їзний туризм змінився після початку бойових дій в країні. Галузь туризму, як складова частина

економіки України, зазнала великих втрат під час воєнного стану. На даний момент діяльність турсператорів відновилася приблизно на 25–50%. Найбільш привабливими для туристів стали Львівська та Івано-Франківська області. Друге місце посідають Одеська та Полтавська області та м. Київ. Менш популярними являються всі інші області, включаючи окуповані території. З початком воєнного стану в Україні іноваційним підходом у сфері туризму стала віддалена робота. Люди були змушені покинути свої домівки та переїхати до інших міст або навіть країн, але багато з них продовжили працювати на своїх роботах.

Наприклад, компанія «TEZ Tour Україна» продовжує роботу під час війни – співробітники займаються переоформленням бронювань, розрахунками і поточними завданнями, тобто все, щоб підтримати економіку держави [1].

Для працівників туристичних підприємств можна виділити такі переваги в дистанційній роботі: економія часу на дорогу, можливість самостійно розподіляти робочий час, можливість працювати в будь-якому місці та можливість працювати на декількох роботах одночасно [2]. Із недоліків дистанційної роботи наявні відволікання від роботи через побутові фактори та нестача живого спілкування.

Також до іноваційних напрямків можна віднести можливість біженців відкривати або підтримувати свій бізнес в інших містах. Наприклад, нещодавно переселенці з Харкова відкрили в м. Кременчук своє анти-кафе «Що за Game». Українські переселенці мають змогу отримати грант на суму \$1050 на початок власного бізнесу. Таку програму допомоги громадянам, які постраждали від війни, запустила Данська рада у справах біженців [3]. Щоб отримати гроші, українці мають подати документи, які доводять їхню відповідність критеріям програми, а саме: розуміння процесу реалізації бізнес-ідеї та її реалістичність; наявність відповідного досвіду; збалансованість бюджету. Метою даної програми допомоги переселенцям є підвищення конкурентоспроможності на ринку праці та можливість забезпечити регулярний дохід.

Також важливою іновацією є впровадження взаємодії з людьми з обмеженими можливостями. Це може бути доступна для них

екскурсія, щоб допомогти їм соціалізуватися у суспільстві у складний воєнний час. Така екскурсія є міським проектом «Місто без сходинок», який зроби великий внесок в міський інклюзивний туризм під час воєнного стану, тому що він має можливість висвітлити проблеми людей з особливими потребами, зміцнить взаємодію таких людей та допоможе їм влитися у громадське життя міста за допомогою екскурсійної діяльності та різноманітних заходів дозвілля [4; 5]. Узагальнення інноваційних підходів сучасності наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Систематизація інноваційних підходів під час воєнного стану

№ з/п	Інновація	Адаптація під сучасні умови	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
1	Віддалена робота туристичних підприємств	Забезпечення людей роботою, підтримка сфери туризму та економіки країни	Економія часу на дорогу, можливість самостійно розподіляти робочий час, можливість працювати в будь-якому місці та можливість працювати на декількох роботах одночасно	Наявні відволікання від роботи через побутові фактори та нестача живого спілкування
2	Ведення бізнесу під час війни	Підвищення конкурентоспроможності на ринку праці та можливість забезпечити регулярний дохід	Полегшений старт, завдяки підтримці держави та іншого бізнесу; попит, який відновився до довоєнних показників; знижена конкуренція; допомога економіці країни; помірні початкові інвестиції та можливість масштабування	Нестабільна економічна і політична ситуація; неможливість довгострокового планування через війну; ускладнений імпорт товарів [6]

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4	5
3	Взаємодія з людьми з обмеженими можливостями	інтегрувати людей з особливостями до громадського життя міста за допомогою екскурсійної діяльності (впровадити проєкт “Місто без сходинок”)	Права та благополуччя людей з особливостями стають актуальним глобальним пріоритетом. Згідно Конвенції ООН їм забезпечується рівний доступ до інформації, державних послуг та фізичного середовища	Мала кількість пристосованих маршрутів для людей з обмеженими можливостями; проблеми з технічним забезпеченням

Таким чином, результати дослідження допомогли зробити висновок, що такі тенденції, як віддалена робота туристичних підприємств та ведення бізнесу під час війни допомогли людям пристосуватися до складних умов, зберегти робочі місця та підтримати економіку держави. Також було описано можливість взаємодії з людьми з обмеженими можливостями за допомогою проєкту «Місто без сходин».

Список використаної літератури:

1. Евакуація та заморожені рахунки. Що відбувається з турфірмами в Україні після початку війни. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/travel/evakuatsiya-zamorozhennye-scheta-proishodit-1650917336.html> (дата звернення: 15.02.2023).
2. 58% робітників не проти продовжувати працювати віддалено: результати опитування. URL: <https://blog.olx.ua/25181/58-pracivnikiv-ne-proti-prodov-zhuvati-pracyuvati-viddaleno-rezultati-opituvannya/> (дата звернення: 10.03.2023).
3. Переселенці можуть отримати \$1050 на започаткування власної справи: як подати заявку. URL: <https://thepage.ua/news/kak-otkryt-biznes-vo-vremya-vojny-pereselency-mogut-poluchit-dollar1050> (дата звернення: 18.03.2023).
4. Прояєв Я., Дружиніна В. Принципи проведення екскурсій для змішаних груп з вадами слуху. *Актуальні питання управління сталим розвитком у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. м. Кременчук, 13–14 жовтня 2021 р. Кременчук, 2021. С. 114–115.
5. Маланчук З., Дружиніна В. Інклюзивний туризм: проблеми і перспективи розвитку. *Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи*

в умовах глобалізації : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Кременчук, 8–10 листопада 2021 року. Кременчук, 2021. С. 110–113.

6. Бізнес під час війни. URL: <https://horoshop.ua/ua/blog/biznes-vo-vremya-voynu/> (дата звернення: 20.03.2023).